

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — Rpf; letoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; letoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire —60.

Pred 550 leti.

Evropi se je bližal črn, gromonosen oblak od vzhoda, iz Male Azije je prihajal, pa mimo Carigrada, čez Dardanele naravnost sem proti Marici in Vardarju. To je bila divja sila Turkov v rokah spretnega in bojevitega sultana Murata.

Obdonavske monarhije tedaj še ni bilo. Nemškimi deželami so gospodovali kralji iz češko-luksemburške rodovine. Prestol ogrsko-hrvatske kraljevine so zasedli francosko-italijanski Anžuvinci ter z mečem razširili svojo oblast od severne Poljske preko Hrvatske in Bosne do Dubrovnika, severne Srbije in Bolgarske. V Carigradu so sedeli grški cesarji, slabotni vladarji trhle, preživele države. Sredi med ogrsko-hrvatskim kraljem Ludovikom in slabotnim grškim cesarjem je vladal od Donave do Soluna tja do Korintskega zaliva, od Adrije proti Carigradu srbski Dušan Silni iz rodovine Nemanjičev. Bil je velik in močan vladar in v zavesti svoje moči se je dal leta 1346 kronati za carja Srbov, Grkov in Bolgarov. Namenil se je zasedi carski prestol v Carigradu.

To je bila Evropa, ko se je najavil silni turški vihar. Grke je spreletel strah, ogrsko-hrvatski Ludovik se je bavil s poljskimi zadevami in ni imel smisla za Balkan. Le mlada Srbija pod Dušanovim sinom Lazarjem se je zoperstavila grozeči nevarnosti od vzhoda.

Bilo je na Vidov dan leta 1389. Terek je bil. Srbi pod Lazarjem in Vukom Brankovičem, njim ob strani Bošnjaki, Hrvati, Bolgari in Vlasi so se na Kosovem polju postavili v bran turškemu polumesecu. Krvav je bil boj in že se je zmaga nagibala na srbsko stran in srbsko zmagovalstvo je doseglo vrhunec, ko je Miloš Obilič zabodel mogočnega Murata v njegovem šotorju. Sultanova smrt pa je Turke silno razpalila in prisilili so Srbe na umik. Vuk Brankovič je dobro držal svoje desno krilo, a Turki so vjeli hrabrega Lazarja ter mu odsekali glavo. „Bil je velik poraz i turški i srbski in malo se jih je vrnilo“, pravi o bitki na Kosovem Letopis Dubrovniški, „dva carja ubita!“. Kdo je bil poražen, Srbi ali Turki? Evropa je vztrepetala, vztrepetala v radosti, govoreč: „Srečno Kosovo polje, polje turškega poraza, večen spomin Milošu, ki je odprl grob sultanu!“ In vendar je dogodek ostal srbski poraz. Srbske čete niso bežale z bojišča, a Srbija je izgubila svojega carja.

Turki so osupli samo prvi hip. Nato so se zbrali, izvolili Muratovega sina Bajazita za novega sultana ter prodirali v srbsko zemljo. Lazarjev mladi sin in naslednik Štefan Lazarevič in njegova mati Milica, vdova ubitega carja, sta se umaknili v Beograd. Srbija je bila prisiljena, da je morala Turkom plačevati „harač“, vojni tribut. Turkom se je pokoril tudi Srb „kraljevič Marko“, največji junak srbske narodne pesmi. Srbija je ohranila še svoje vladarje, ki so stolovali v Beogradu. Dolgih stoinpetdeset let je prestolnica kljubovala turškim napadom, šele leta 1521 jo je sultan Soliman z ogromno premočjo osvojil. Srbska zemlja je postala turška provinca „pašaluk“, sledilo je nadtristoletno srbsko suženjstvo pod Turki.

Koridor v Evropi je bil polomljen. Turško silo so še čutile hrvatske, slovenske in ogrske pokrajine. Zakrvavela je tedaj tudi slovenska Koroška, v krvi pa zaslovela po svoji Miklovi Zali in hrabrem rožanskem Mirku. Padla je Bolgarija, padel Solun, klonil pred Turki na taistem Kosovem polju hrabri Ivan Hunjadi, Bosna, Albanija in Hercegovina so postale turški pašaluk. Stoletja navrh so stali Turki pred Dunajem.

Nad srbsko zemljo je legla noč. Najprej so Srbi izgubili svoje plemstvo, ki je delno pobegnilo in delno se poturčilo. Uboga in preprosta raja je turškim agom, begom in spahijam delala tlako, plačevala desetino, plačevala davek za turško vojsko, davek od ognjišča in vrhuvsega še krvni davek s svojimi dečki in deklicami. Tisoči Srbov so se preselili preko meje proti severu in zahodu, kjer so bili kot dobri vojaki povsod dobrodošli. Na lastni zemlji zasujeno ljudstvo je ostalo osamljeno. Svojo silovito bol je iztisnilo v prekrasno narodno pesem, v stotine junaških pravljič, v barvitost svojih noš in vezenin. Danes šele vemo iz odkritij narodopiscev srbskega ljudstva, da je Lazarjevo carstvo živelo v narodni duši vsa stoletja turškega gospostva. Zasujeno je bilo narodu telo, a duša mu ni bila suženjska. Ostala je nada, ki jo je

polnila volje do življenja. Vidov dan ni ostal pozabljen niti en sam trenutek.

V začetku devetnajstega stoletja so se nesrečni narodi Balkanskega polotoka spet začeli gibati. Prvo se je dvignilo brezpravno srbsko ljudstvo pod vodstvom Črnega Jurija leta 1804. Nastopilo je pot proti Kosovu, leta 1912. je stopilo pod kraljem Petrom I. spet na Kosovo samo. Napočil je novi Vidov dan.

V beograjskem muzeju kneza-namestnika Pavla se nahaja osnutek veličastnega kosovskega spomenika. Še kot mladenič je spomenik zasnoval slavni jugoslovanski kipar Ivan Meštrovič. Naj bi liki srbska narodna pesem pričal o narodu, ki je odložil v najtrpkejših stoletjih svoje zgodovine vsako nemožnost in zapisal na svoj prapor besedo borbenosti in junaštva! J. F.

prosiva Vašo ekselencu, da sprejmete najino najglobljo zahvalo in najine najboljše želje za osebno dobrobit Vaše ekselence in za bodoči procvit in podvig nemške države.

Pavel.“

Ob prihodu v Beograd je kneza Pavla in kneginjo Olgo sprejel in pozdravil kralj Peter II. s kraljevskima namestnikoma Perovičem in Stankovičem, predsednikom vlade in predsednikom narodne skušine i. dr.

Angleški kralj Jurij

in kraljica Elizabeta sta na svojem potovanju po Severni Ameriki dosegla Washington, prestolnico Zedinjenih držav. Pozdravljala ju je milijonska množica ljudstva s predsednikom Rooseveltom na čelu. Vladarja dveh največjih svetovnih držav sta si segla v roke kot stara prijatelja. Ta zgodovinski trenutek so ameriški in angleški listi označili kot potrdilo prijateljstva Angležev in Amerikancev, ki so brez posebne pogodbe medsebojno zvezani na življenje in smrt. — Najveličastnejši je bil sprejem angleške kraljevske dvojice v New-Yorku, kjer jo je pričakovalo 4 milijone Američanov, ki so napolnili ulice do zadnjega kotička in vidnejša mesta plačevali z dragim denarjem. Navzoč je bil približno milijon šolskih otrok, ki so neprestano vzklikali zdravice ter mahali z ameriški in angleškimi zastavicami.

Kralj in kraljica sta obiskala svetovno razstavo ter bila tudi tod deležna viharov ovacij. London in vsa Anglija, ki je napeto sledila podrobnemu poteku kraljevskega potovanja, se sedaj pripravljajo na povratek svojih suverenov v domovino.

Rumunija in Bolgarija.

Veliko pozornost je vzbudil nedavni govor rumunskega zunanjega ministra Gafencu-a, ki je naslovil na bolgarsko sosedo sledeče besede: „Prijateljsko stališče Bolgarije do Balkanske zveze je najboljši dokaz, da ta zveza nikogar ne izključuje, temveč je pripravljena sprejeti vse, ki hočejo skupno sodelovanje balkanskih držav. Zveza je danes odločilen činitelj ravnotežja in miru v Evropi, stalni in tesni stiki odgovornih državnikov jamčijo njen enotni nastop.“ — Nekateri inozemski listi so h temu odstavku dostavili, da napovedujejo predstoječa pogajanja obeh držav — Rumunije in Bolgarije — ki naj bi se sporazumeli za cenovno od Bolgarov poseljene Dobrudže. — Gafencu je v istem govoru naglasil tudi ozke stike, ki jih njegova država goji z Nemčijo in Italijo.

Umor častnika nemške policije v Kladnem. V noči na 8. junij je bil v češkem mestu Kladno zahrbtno ustreljen nemški policijski častnik Wilhelm Knist. Protektor Neurath je takoj nato odredil prepoved javnih zborovanj in sestankov, zaporo kino-dvoran, gledališč in javnih lokalov ter ukinitve šolskega pouka. Predstojništvo mestne občine je bilo odstavljeno ter imenovan državni komisar. Oblast je razpisala na glavo morilčevo nagrado 30.000 kron. Češki listi so umor ostro obsodili, češki notranji minister pa je s svoje strani razpisal nagrado za izsleditev morilcev.

„Koroški Slovenec“ je vaše glasilo! Varujte njegovo čast, ki je vaša čast!

Anglija v slepi ulici?

Evropski zapad ugiba, kaj bo storila Rusija.

Medtem ko Nemčija in Italija svojo politiko smotno izgrajujeta — v maju sta medsebojno zvezo potrdili z vojaško pogodbo, Nemčija je nato sklenila nenapadalne pogodbe z Dansko, Litvo, Letonsko in Estonsko, obe državi sta navezali živahne stike z evropskim jugovzhodom — postaja neokretnost evropskega zapada prav očitna. Tolikokrat napovedana vojaška zveza Anglije, Francije in Rusije je ostala do danes samo želja. Že se čuje v angleških in francoskih listih vprašanje: Kaj potem, če pusti Rusija evropski demokraciji na cedilu?

Angleški min. predsednik Chamberlain je minuli teden v Birminghamu govoril o ciljnih angleške politike. Dejal je tudi, da je Anglija miroljubna in da noče vojne, razen če je kdo ne vsili. „Anglija je še zmiraj pripravljena se pogajati in proučiti vse zahteve Nemčije ali katere koli druge države, če lahko računa, da bodo te zahteve sprejemljive in bo vsa peroča vprašanja mogoče urediti mirnim potom“.

Ta izjava angleškega državnika je izzvala pozornost. Svet jo je razumel kot angleško pripravljenost za nova mirovna pogajanja. Poljaki so se ustrašili, francoski zunanji minister pa je hitel popravljati angleško izjavo. Nemški in italijanski tisk sta odgovorila da je govoričenja bilo dovolj in da hočeta Nemčija in Italija videti miroljubna dejanja, ki ne bodo vzbujala vtisa, da Anglija nadaljuje s svojo politiko obkroževanja.

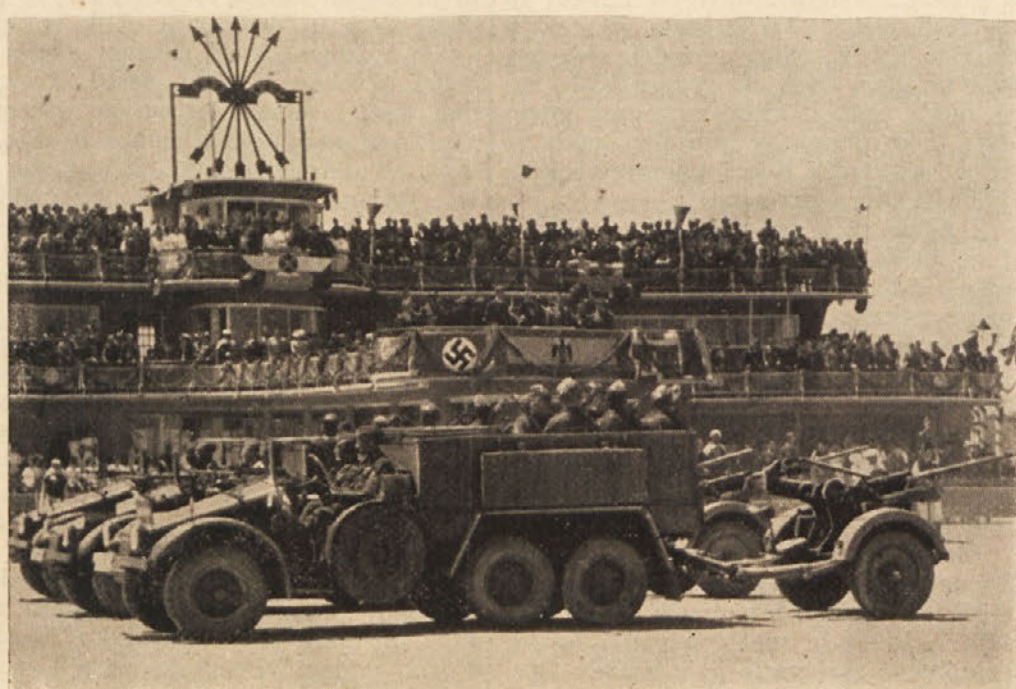
Angleška vlada je medtem odposlala v Moskvo posebnega odposlanca, da se z ruskimi državniki porazgovori in ugotovi, ali so ovire sporazuma med Anglijo in Rusijo odstranljive. Francoski in angleški listi pa sedaj ugibajo, kaj bo storila Rusija. Nadvse značilna je v tej zvezi pripomba nekega pariškega dnevnika, ki pravi, da Rusija ne bo podpisala nobene pogodbe, marveč čakala, da ji pade Evropa kot zrelo jabolko v naročje njenih prevratnih načrtov.

Povratek kneza Pavla.

V četrtek 8. t. m. zvečer se je jugoslovanski kneznamestnik Pavel s kneginjo Olgo in ostalim spremstvom vračal v domovino. V obmejni Podroščici so se od visokih gostov poslovili zastopniki stranke in dež. vlade. Navzoča sta bila tudi jugoslovanski gen. konzul Jovanović in italijanski konzul Zappi. Med sviranjem jugoslovanske himne je dvorni vlak odvozil s postaje.

Knez-namestnik je iz Podroščice naslovil na kanclerja Hitlerja z a h v a l n i b r z o j a v sledeče vsebine:

„V trenutku, ko zapuščam gostoljubno nemško deželo, se z občutjem odkritega veselja spominjam svojega bivanja v mogočni in veliki nemški državi ter veličastnega sprejema, katerega sva bila deležna s kneginjo Olgo. Dneve bivanja ohranimo v trajnem in najboljšem spominu. Kneginja Olga in jaz

Parada španske vojske pred generalom Francom.

Zander-V.

Teden v besedi.

Anglija je odposlala v Rusijo posebnega odposlanca, Williama Stranga, da stopi v neposredni stik z merodajnimi sovjetskimi državniki ter razčisti zadeve, ki ovirajo podpis angleško-ruske zveze. Do njegovega povratka iz Moskve v London ni pričakovati nikakih presenečenj ali iznenadenj glede odnošajev med Anglijo in Rusijo.

Knez-namestnik Pavel je sprejel od kanclerja kot darilo starodaven dubrovniški top, ki predstavlja izredno dragocenost. Knez Pavel pa je poklonil nemškemu kanclerju sliko slovečega nemškega slikarja.

Turčija in Francija podpišeta pogodbo o vojaški zvezi, ki je enaka oni, ki jo je sklenila Turčija z Anglijo.

Rumunski zunanji minister je obiskal Turčijo in gre v Grčijo na uradne razgovore.

Grški kralj je napovedal svoj obisk v Rimu.

Bivši predsednik madžarske vlade, Bethlen, se je ostro izrazil proti notranji madžarski politiki, ki da je igra z ognjem.

V **Jugoslaviji** je bival italijanski prometni minister.

Državna rumunska mladina je priredila velike manifestacije, katerih se je udeležil kot gost rumunskega kralja Karola tudi vodja nemške „Hitlerjugend“.

V **Washingtonu** je povodom potovanja angleškega kralja v gneči ljudstva sončarica zadela 250 ljudi.

Vrhovni poveljnik francoske vojske Gamelin se je mudil dalje časa v Angliji in se razgovarjal tudi s Chamberlainom.

Predsednik poljske republike ima v rokah pooblastilo poslanske zbornice, da po svoji uvidevnosti proglasi vojno stanje ter izroči civilno upravo vrhovnemu poveljniku poljske vojske.

Na vojvodinjo Kentsko, sestro jugoslovanske knežinje Olge, je nek zmešan človek izvršil atentat. Vojvodinja je ostala nepoškodovana.

Letonska in Estonska sta sklenili z Nemčijo nenapadalne pogodbe in sta povodom podpisa bila zunanja ministra sprejeta od kanclerja Hitlerja.

Bolgarija in Italija sta podpisali pogodbo o kulturnem sodelovanju.

Sueška prekopna družba je zavrnila italijanske zahteve, da bi bila Italija boljše udeležena na upravi sueškega prekopa.

Novoizvoljeni rumunski poslanci morajo priseči, da ne bodo ničesar ukrenili proti državnim koristim. Kateri tekom meseca ne bi prisegel, izgubi mandat. Predpisana je za poslance tudi globa, če zanemarjajo delo v skupščini.

V Angliji se atentati na uradna poslopja nadaljujejo. Atentatorji so najbrže irski nacionalisti.

V **Nachodu** na češkem je po pisanju „Völkischer Beobachter“ prišlo do nesporazumov med nemško in češko policijo. En češki policist je bil ubit.

Nemška manjšina na Poljskem se nahaja pod vedno hujšim pritiskom, nedavno je bil nek Nемеc na meji utrepljen, nemške delavce podjetja odpu-

ščajo, nek nemški spomenik je bil onečaščen — tako poroča dunajski „V. B.“.

Italijanski grof Ciano odpotuje te dni v Madrid.

Po najnovjših vesteh šteje angleška vojska že 750.000 mož.

Japonci imajo na Daljnem vzhodu precejšnje uspehe. Udrli so v kitajsko provinco Šensi in je odpor kitajskih čet slab.

Ljubljanska radio-postaja

bo v smislu minuli teden podpisane pogodbe med Prosvetno zvezo in poštним ministrstvom tekem 20 mesecev ojačena na 20 kilovatov, v Mariboru pa bo postavljena 5 kilovatna oddajna postaja.

Ljubljanski velesejem

je bil letos izredno dobro obiskan. Število posetnikov je prekoračilo 100 tisoč. Razstavilo je 611 razstavljalcev, od katerih je bilo 119 inozemcev in sicer 62 iz Nemčije, 16 iz Amerike, 13 iz Italije i. dr. Poleg razstave vezenin so splošno zanimali številni gospodarski stroji. Tod so bile tudi sklenjene številne kupčije. Med zanimivostmi je privabil največ radovednežev živi potapljač, ki se je pred očmi gledalcev spuščal v polni opremi na „morsko“ dno.

Družina — naš ponos.

Vsaka tožba in vsako malodušje okoli ljudske šole pri nas sta brezpredmetni. Računajoči s položajem, v katerem se nahajamo, moramo poudariti in naglasiti samo eno: **slovenska samopomoč!**

Domača družina, domača vas in lastni narod so občestva, v katera naj se mladi rod potom šole — pri nas: s pomočjo vzgoje v domači družini — učeni.

Domača družina! Njeno zgodovino, njeno bol in njeno veselje poznata pač najbolj oče in mati, poznajo jo odrastli bratje in sestre. Česar šola v našem primeru ne bo mogla nuditi mladini, zamore izpolniti vzgoja otrok v domači družini. Otrok naj doživi svojo družino, svoj dom in domačo zemljo. Spozna naj življenje, ki se je odigravalo na tem koščku grunta v verigi rodov stoletja. Vsako znamenje, vsaka oprava, ja, vsaka njiva, vsak kamenček in vsako drevo govorijo veličastno besedo o trudu in naporu, veselju in zlatem idealizmu prednikov. Družinskemu pouku služijo slike prednikov, njihove knjige in knjižice, njihovi zapiski in še vse ono, kar se je o njih ohranilo in družinskem izročilu. Naravnost idealna je družinska vzgoja v tej luči, ker povezuje z mladim rodом še starše, brate in sestre v živo družinsko celoto.

Domača vas! Družinska vzgoja lahko tudi v vzgoji v vaško občestvo nadoknadi, česar šola ne more dati. Nobena družina ni rastla sama zase, marveč v sožitju z ostalimi družinami v vasi in fari. Nebroj živih spominov hrani vsaka in bodi še tako neznatna vasica. Vaška cerkva, hiše naokrog, vaška znamenja, lipa sredi vasi, trate in polja, vse, prav vse ima svojo veliko zgodovino. O turških vpadih se najdejo sledovi, kmečki puntji niso docela zabrisani, Francozi so zapustili svoj spo-

Iz naše države

Kancler na Dunaju.

Minuli teden se je na Dunaju vršil državni gledališki teden, ki je izdelal smernice za tovrstno nemško kulturno udejstvovanje. Prireditelj je vodil propagandni minister dr. Goebbels. Ob zaključku so v operi igrali „Mirovni dan“, najnovjšo delo komponista Richarda Strauss-a. K predstavi je nenadno prispel iz Berlina kancler Hitler, katera je občinstvo viharno pozdravljalo. V nedeljo je kancler prisostvoval v Burgtheater-u šaloigri „Šaliti se hoče“.

Poljaki smešijo nemško vojsko.

Dunajski „Völk. Beobachter“ poroča o pisanju poljskih listov, ki se norčujejo iz nemškega vojaka, češ da je vsled lahkega življenja pokvarjen, nesamostojen in neroden ter se le težko priredi zelo spremenjenim razmeram, nemška vojska pa da nima izurjenih vojskovodij. Dunajski list odločno zavrača navedena smešnja kot izrodke vse presegačočega šovinizma. Istotako odločno zavračajo nemški listi trditve Poljakov, da bi bila severna Nemčija kedaj poljska zemlja.

„Kolonije so nam življenjska potreba!“ tako je naglasil admiral Raeder na zborovanju stuttgartskega vsenemškega zavoda. „Nemčija je ubožna na sirovinah in mora zato najti dostop do

njih. Naše zahteve po kolonijah so življenjske zahteve in se bomo k njim torej vedno spet vračevali. Nemčija zahteva, da se ji vse ugrabljene kolonije neokrnjene vrnejo!“

„Zahodni trdnjavski pas nezmagljiv!“

Zgraditelj trdnjavskega pasu ob francoski meji dr. Todt je 11. t. m. zavrnil francoske in angleške časnikarje, ki so poročali o poplavah v imenovanem pasu. „Na trdnjavah od morja do Alp je z velikimi črkami zapisano: Nepoklicanim je vstop prepovedan! Če hočejo neki angleški in francoski časnikarji zapeljivati svoj narod z lažmi, je to nevarna zadeva. Bridko razočaranje bo sledilo, če bodo ti hujskači z lažmi o poplavljenih trdnjavah in o neoduševljeni nemški vojski nadaljevali. To strašno laž bo morda svet bridko občutil na lastnem telesu!“, tako je dr. Todt med drugim poudaril.

V Celovcu

so minuli teden bivale ugledne nemške osebnosti. Nenapovedan je v petek dopel iz Berlina propagandni minister dr. Goebbels. Koroška SA-čete je nadziral državni SA-vodja Lutze. Po deželi so potovali pokrajinski propagandni vodje ter uradniki berlinskega propagandnega ministrstva. Občinstvo je odlične goste iz bivšega rajha veselo pozdravljalo.

Vesti iz Jugoslavije

Kralj Peter II.

je dovršil gimnazijo z zrelostnim izpitom. Konec šolskega leta je kraljevska družina s kraljevimi namestniki, profesorji in drugimi osebnostmi svečano proslavila.

Jugoslovansko-nemško trgovinska pogajanja

v Kölnu so se zaključila 7. t. m. Uredili so vprašanja trgovinskih odnosov Jugoslavije s češkim protektoratom, zvišanja jugoslovanskega izvoza in uvoza v Nemčijo in tečaja klirinške marke. Uspehi so zadovoljivi za oba dela.

Dr. Korošca, predsednika senata

je minulo nedeljo imenovalo 322 slovenskih občin za častnega občana. Krasno izdelano diplomu je izročil predsedniku vodja Županske zveze, ki je v svojem govoru izjavil, da hočejo biti Slovenci prava družina, v kateri je doma pravičnost, medsebojno spoštovanje in iskrena ljubezen, in da bo ta družina svoje pravice znala tudi odločno braniti. Predsednik dr. Korošec se je za počastitev toplo zahvalil ter nato govoril o nalogah slovenskih županov. Na sledečem občnem zboru zveze so župani soglasno potrdili slovensko zahtevo po narodni samoupravi.

Podlistek

Vajansky Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(21. nadaljevanje.)

„Lahko noč!“ je rekel Dušan in izginil v temi. Ela je zaprla okno in legla na posteljo. Z ročico si je podprla glavo in gledala v temo. Slabost je ovladala devojko. Bedno in osramočeno se je čutila. Ni hotela misliti na dogodke zvečer, in vendar so se ji vsiljevali in šumeli po glavi. Na vrtu se je nehote sešla z mladim Holanom. Nenadoma je stopil pred njo, povedal nekaj besed, čudnih in čudovitih. In zagorelo je srce, zagorelo lice. Bog ji je priča, da tega ni iskala!

„To je bilo na pol poti!“ je rekel in skočil čez plot. In ona ni zaklicala na pomoč (Bože, odpusti!) — ni zvala matere in se ni branila, ko jo je stisnil v objem! Jezo, osramočeno, nemoč, to vse je začutila hipoma, a preko vseh teh raznih občutij je pobilskaval plamen goreče, strastne, neodoljive, a nezavedne ljubezni.

Zjutraj je vstala, kot bi se ponoči premenila v drugo osebo. Kaj storiti? Komu se odkriti? Kaj si misli o njej?

mladi doktorand? Mogoče se veseli lahke zmage nad „kišasonko“ in se roga v posmehu, roga... Solze so jo zalile.

Poslužil se je presenečenja in izrabil slab trenutek, da bi osramotil hči osramočene „madžarona“, kakor pravi očetu. Kakšno zlobno veselje je zvenelo v glasovih njegove flavte, v radosti so se tresli zvoki! Ko bi vsaj še enkrat mogla biti z njim: povedala bi mu, bila bi silna, čista in zmagujoča! Saj se mora sniti z njim, mora mu povedati, kako uboga je postala, kako se kesa, kako trpi! Kdo ji pomore? Nikdo. Sama si mora pomagati.

Z Adelo se je sešla v salonu. Na um ji je prišla včerajšnja prošnja. Že je hotela odpreti usta. Adela se je ozrla nanjo nekako čudno, v njenem usmevu je bilo nekaj skrivnostnega. Bože, pa je vsaj ni kdo videl na vrtu! Eli so se zaprla usta.

„Bleda si, Elenka,“ je rekla Adela, „to je od večernega zraka. Marina mi je povedala, da si imela okno dolgo odprto.“

Ela je vprašujoče pogledala sestro. Ta pa je zrla predse brez pristranskih misli in nedolžno ter otirala prah z etazere. Hotela je spet govoriti — a zavest lastne skrivnosti ji je branila vmešavati se v tajnosti sestrine.

Kazimir je vsak dan prihajal na Jablonovo. Nikogar ni motil. Umel je presediti na fotelju po cele ure brez besedice, topo zroč v zrak s svojimi velikimi očmi, ki so nekoč blestele v temnem ostrem blesku, a so zdaj čisto otoplele. Njegova vlnudnost je bila neprišljiva, gladka. Od celega človeka in preostalo ničesar razen lenobne dobrote srca in prikupnih oblik v občevanju. Jablonsky se napram njemu ni vedel posebno vlnudno, sestri sta gledali nanj z nemim očitanjem, Herman ga je vse pogosteje obsipal z ironijo. A včasih so oživele njegove črte, kadar je kdo spomnil njegovo ženo. Na čudovit način je ostala v zvenem srcu Kazimirjevem silna naklonjenost ženi, ki je ni cenil, dokler je bila njegova, kakor ne cenimo zdravja, ko ga imamo. Ena duša v hiši mu ni očitala ničesar, ne posmehovala se mu, niti ga omalovaževala — duša tihe Adele. Ona, drugače molčeča, je utegnila prebiti z njim ure in ure ter mu govoriti o Elizi. Medli, hvaležni usmev mladega starca ji je bil v zahvalo.

„Saj ona še slišati noče o meni,“ je žalostno rekel Kazimir in prijel Adelo za roko; „in vendar je tako dobra, kakor ti, tako plemenita, tako krasna! Nočno godbo, ki sem jo naročil zanj, je odslovila, moje cvetje je poslala na-

zaj!“ Glava Kazimirjeva je klecnila, ramena so se mu povesila.

„Le potrpljenje, striček!“

„Ah! potrpljenje! Že me opreda Zweigenthal! Tam, kjer bi imela dihati moja žena, se razčeperi Roza!“

„Atek je obljubil pomoč — Herman je že pričel staviti žago. Pokonci glavo, striček! Vse se da popraviti!“

„Popraviti. Mojo usodo popraviti? Hej, v podolski grobnici! Bah! saj niti ne v grobnici. V njej bo hranil žid svoje kapune in gosti, ko bo pometal ven trohnele kosti naših prednikov!“

„Obrnite se do tetke! Ona tako ljubi Podolje!“

„Oh, ti duša nedolžna!“ je bolešno zaklical Kazimir. „Torej ne veš? Tetka ni nič izklepetala? Se ni pohvalila? Čestita duša! Ona je že pomagala, ne more več!“

Adela je slutila zmisel stričevih besed. Pred dvemi leti so prišle težke vesti iz Pešte — govorilo se je o propadu Kazimirjevem. Tedaj je dospela tetka, da se nastani na Jablonovem — od takrat je nehala hoditi v kopaljšča in živi zatišno, kakor v kloštru.

Kazimirjeve oči so žarele z vročim plamenom.

(Dalje sledi.)

min, razvaline in gradovi govorijo svojo besedo, vse te zgodovinske drobce prepleta brezmejnja ljubezen ljudstva do grunta in doma, do domače cerkve in soseščine. Ali niste domačini, starši, odrastli sinovi in hčerke, sami najboljši učitelji domače zgodovine, najboljši voditelji mladega rodu v doživljanju vaške in farne skupnosti?

Vsaka vas na naši zemlji ima tudi svojo narodno zgodovino. O njej priča nešteto narodnih pesmi, običajev in navad, o njej pričajo imena, posejana vse naokrog, dokazujejo jo veliki slovenski možje, ki so stali v prvih slovenskih vrstah, o njej kričijo dogodki zadnjih desetletij do današnjega dneva, ustanove in organizacije, društveni domovi in še sto drugih prič zgovorno govori o vzbujajoči se narodni zavesti, o rasti mladega slovenskega naroda. Kdo naj upeljava mladi rod v

zgodovino mladega naroda, njegovo bolest in njegovo veselje, njegove nade in razočaranja? Najprej in najbolj je za to zvišeno nalogo poklicana domača družina, katere življenje je delček narodnega življenja. Vršiti mora to nalogo pa še vsak drugi, ki se naziva Slovenca, ker tako terja zakon vednega pomlajevanja naroda. Gorje rodu, s katerim bi se pretrgala tisočletna slovenska vez in ki bi molčal ali celo tiho odobral, da njegova mladina prehaja v tujo miselnost in duševnost!

Veliko, odgovorno je delo, ki ga nakazujemo. A to naše delo je plemenito in zvišeno, ker ga spremljata nedolžnost mladih src in sveti idealizem mladih duš. Mlada nedolžnost in idealizem sta bila še vsikdar najsilnejša zavezništva uspešne vzoje in rasti.

ro.

Čirom naše zemlje

Odlog obvezne delovne in vojaške službe.

V najnujnih slučajih je možno dosežti, da se nastop delovne ali vojaške službe odgodi. Do odgoditve so upravičeno: kdor sam preživlja svojo družino kdor ima dela nezmožne starše, deda in babico ali brate in sestre; kogar oče je za delo in gospodarsko nadzorstvo nezmožen, če je prosilec edina in neobhodno potrebna opora v gospodarstvu; čigar brat je bil vojak, ki je v vojni padel ali podlegel vojni poškodbi ali boleznim ali je nad 60 % invalid, in je prosilec neobhodno potreben; kdor je sam posestvo prevzel ali vzel v najem in ni drugega gospodarja; dijaki višjih šol do sprejema maturitetnega spričevala; učenci kmetijskih ali gozdarskih šol. Kdor se je poročil, še nima pravice do odgoditve.

Prošnjo za odgoditev delovne ali vojaške obveznosti mora vložiti obvezanec sam ali njegov oče ali mati ali žena. Drugi prošnje ne smejo podpisati. Prošnja se vložijo vsaj 2 tedna pred naborem pri okrožni policijski oblasti. Komur je bila prošnja ugodno rešena, mora nastopiti svojo obvezno službo ob poznejšem terminu. Običajno se dovoli odgoditev za leto dni do prihodnjega nabora. Samo v izjemnih slučajih se dovoli odgoditev za dve leti in če so zgoraj omenjeni vzroki za odgoditev podani tudi naprej, se prošnja vlaga za vsako novo leto posebej. Vojaške službe je prosilec lahko prehodno oproščen preko svojega 25. leta, do tega leta pa mora odslužiti svojo delovno obvezno službo. Četudi mu je bila odgoditev dovoljena, se mora pri vsakoletnih naborih javljati. Če ni več razloga za odgoditev, mora dotični to takoj javiti okrožni policijski oblasti.

V slučaju mobilizacije se vse odgoditve ukinejo.

Nekaj iznad Drave (Ludmannsdorf-Bilčovs). — Križ je na tem svetu, ki ga ne imenujemo zastoj doline solz. Polni upanja smo letos zrlji na naše njive in travnike. Kot fina preproga so se zibale visoke rži, sadje je obetalo dober pridelek. Sedaj pa to dolgo deževje. Rž je kmalu popolnoma poglela. Imela bi ravno cveteti, pa jo vrže vihar z dežjem po tleh, da si ne more več opomoči. Gospodarji se vprašujemo, kako bo s kruhom. Še neprimerno bolj so prizadete vasi Mala gora in Sodraževa. Pred dobrim tednom je padala toča in zeleno rž zmlatila na njivah ter ovetje na sadnem drevju. Celo na višredni setvi je mnogo škode. Pač res: človek obrača, Bog pa obrne. — Dobro smo razumeli članek zadnjega „Koroškega Slovenca“ z naslovom: Še ste Slovenci! O poteku štetja pa pišemo, ko bodo znani rezultati.

Mlekarna in kmetija. V starem rajhu so imele mlekarnice leta 1932 nad 9 milijard kg mleka, lani pa že domala 15 milijard kg. To se pravi, da se rajhovski kmetje mlekarnem privajajo, oddajajo tja vse odvišno mleko ter sprejemajo od mlekarn maslo in sir za domačo potrebo. S tem znatno razbremenijo svoje gospodinje. Pri nas vlada napram mlekarnem še precejšnje nezau-

panje, kar gre nedovomno na račun slabih izkušenj minule dobe. Morda se v tem pogledu razmere počasi spreminijo.

Letošnji novomašniki. Na praznik sv. Petra in Pavla bodo posvečeni v mašnike sledeči gospodje iz našega dela dežele: Karicelj Andrej iz Št. Lipša nad Dobro vesje, Kaselj Lorenc iz Stare vesi pri Grebinju, Lampichler Ivan z Radiš, Lex Janez iz Dol pri Otoku, Messner Stefan iz Doba pri Pliberku in Mohor Anton iz Škocijana.

Maria-Gail. — Marija na Zili (Smrt zaslužne matere). V nedeljo 4. junija je po težki bolezni umrla 70 letna Terezija Grafenauer v Trdaničah. Rajna je bila vzor slovenske matere, v dobro vzgojo svojih otrok in v oskrbo svoje družine je položila vso svojo ljubezen. Eden njenih sinov je profesor v Ljubljani, hčerka je poročena v Šentjakobu v Rožu, mlajši Jože je zdravnik na Dunaju, Janez pa posestnik doma. Četudi obdana od dveh učenih sinov jih je dostikrat prekašala po svoji zdravni razsodnosti, kajti neprestano se je učila iz knjig, časopisov in največ iz življenja. S svojo vernostjo in zavednostjo je množila ugled Grafenauerjevega doma. Rajno mater so pokopali v torek 6. t. m. ob številni udeležbi pogrebcev. Naj mirno počiva v domači zemlji.

Maria-Gail — Marija na Zili. Po daljši mučni bolezni so prevideni s svetimi zakramenti na dan sv. Rešnjega telesa zaspali v Gospodu Vaznikova mati na Velikem Selu. Naj počivajo v miru! — Rado se pripeti v vsakdanjem življenju kaj izvanrednega. Tako je bilo tudi pri nas. Vsi smo se že veselili binkoštnih sobote, da bi prisostovali hojseti dveh parov Gostilničarka je z veliko skrbjo že vse lepo pripravila za obed ter skuhalo mnogovrstnih juh in pečenk, torte pa si priskrbela iz bližnjega Beljaka. Naši fantje so se pripravljali že celi dopoldan, da bodo zapenjali. Tudi naš mežnar je cerkev in poročni oltar prav lepo okinčal. Svatje so že prihajali, avto je čakal. Prišel je ženin s svojimi svati celo iz Radentheina. Torej vse v najboljšem redu! Sedaj pa hočemo videti nevesto, so začeli povpraševati ženinovi svatje, ker ona mora iti z nami k poroki, kakor je pri nas navada. A neveste Rezike ni bilo nikjer! Svatje se spogledujejo, kaj bi to pomenilo, ter jo z ženinom vred začnejo iskati najprej doma, potem pa še pri sosedih. Neveste ni! Na posled jo najdejo pri sosedih v postelji v silnem joku. Ko jo vprašajo, zakaj je to storila, jim čez dalj časa razodene, da se noče poročiti s tem ženinom, čeprav ga ima rada, ampak drugega ima še veliko rajši ter se bo rajši s tistim omožila! po mali južini so se svatje z žalostnim ženinom vred zopet vrnili domov. Tudi mi smo bili žalostni in se jezili na hudomušno nevesto, ki nas je tako lepo pustila na cedilu. Hojset Konrada Lipuš in Leokardije Labernig se je obhajala potem prav na tihem. Torej, ženini, bodite prav previdni pri nevestah!

St. Jakob i. R. — Št. Jakob v Rožu. Dve smrti beležimo. Dne 2. t. m. smo pokopali 76 letnega Terlovčnikovega očeta Janeza Rauter v Vaz. Rajni je slo-

vel kot podjeten gospodar. Priljubljen je bil med lovci in bil znan kot ljubitelj petja. Svoječasno je sodeloval pri zboru „Rožici“ in bil med ustanovitelji slovenske požarne brambe. Na zadnji poti ga je v imenu Cerkve spremljal njegov sin preč. g. župnik Jože Dobernik iz Rožeka ter mu govoril poslovilne besede. Očetu bodi večni mir, Terlovčnikovim naše sožalje! — Dne 5. junija smo pokopali mlado Erjančičevo mater z Bistrice. Bila je vzor udane, zlate matere, četudi je dosegla komaj 26 let. Žalostnemu soprogu je zapustila 11 mesečno dete. Na zadnji poti jo je spremljala Marijina družba, č. g. kaplan pa je ob grobu govoril o izredni potrpežljivosti, s katero je prenašala zavratno, neozdravljivo bolezen. Večini ji pokoj, Erjančičevim naše iskreno sočutje!

Ferlach — Borovlje. Zadnje tedne se ji opazilo v našem mestu nekakšno vznemirjenje. Dospela je komisija, med katero so bili tudi zastopniki industrije iz Berlina, ter povabila na sestanek vse koncesionirane puškarske mojstre. Šlo je za to, da bi se puškarska obrt posameznih mojstrov opustila ter se mojstri skupno združili v takozvano komanditno družbo. Omeniti je treba, da je puškarsko udomačeno v Borovljah že preko sto let. Po navadi je prehajalo od starih očetov na sinove in vnuke, tako da so ohranili to obrt v hiši celi rodovi. Kaj čuda, da je bilo radi tega precej zbeganih, posebno še, ker konkretnega še ni bilo ničesar podanega. Predvsem se misli pri tem na enotno izdelavo, skupne nabave raznih materialov i. t. d. Gospodje iz Berlina bodo zbrali vse potrebne podatke ter se bo stvar temeljito proučila. Za slučaj, da bi se pokazalo, da bi bila taka združitve v korist vsem zainteresiranim, se bodo pogajanja obnovila in bomo o izidu pozneje poročali. — Hudourje, ki je razsajalo binkoštni teden, je napravilo pri regulaciji bajtiškega potoka precej škode, tako da so bile razdejane vse naprave, ki so bile prej izvedene. — Letina kaže sedaj zelo dobro, posebno trave so lepe in tudi žito je krasno zastavljeno. — Dne 28. V. je bil tukaj pokopan Fridl Juch, posestnik in kovaški mojster.

Zell — Sele. (Nesreči v gorah.) Na praznik presv. Reš. Telesa je skalnata Košuta zopet pokazala, da se z njo ni šaliti. Ernst Gailer, 27 letni inženjer tehniškega deželne urada, je hotel preplezati strmi Košutnikov turn. Svojo predrznost pa je moral plačati z življenjem. Utrgala se mu je namreč vrv in je strmoglavil kakih 200 m po pečinah navzdol. Težavno je bilo razbito in razmesarjeno truplo spraviti s skalo. Odpeljali so ga naslednji dan v Celovec. Precej poškodovan se je isti dan v Mecesu neki turist, menda Dunajčan, ki pa je opirajoč se na palice še sam prilezel s planine v vas na avto.

Zell-Sele. Mesec majnik je bil pri nas, kakor menda povsod, hladen, pust in deževen. Sadno drevje, ki bi moralo najbolj cveteti v majniku, se ni moglo dovoljno razvijati in bo le malo sadu v jeseni. Travniki so slabo zaraščeni in jih popravlja šele sedanje sonce. Krompirja dolgo ni bilo na spregled iz brazd, sedaj šele začena kukati iz grude. — Dne 1. junija smo imeli v fari dan vednega češčenja. Ta dan smo pokazali, da smo ostali Selani tudi verni in zvesti visokim vzorom Cerkve. Cerkve je bila dopoldne nabito polna in tudi popoldne je bilo v njej mnogo častilcev. — Na binkoštno nedeljo smo praznovali dan naših mater. Kljub slabemu vremenu je bila dvorana nabito polna. — Na kvaterno nedeljo smo se udeležili dveh pogrebov in sicer malega Primeja Plasnik ter obče spoštovanega Hornikovega očeta, oba iz Srednjega kota. Blagega očeta je spremljala ogromna množica, posebno številni so bili selski bojevnik. Pokojnik je bil zelo gostoljuben, moč značaja, zaveden sir svojega naroda ter dober gospodar. Naj mirno počiva v domači slovenski zemlji.

St. Kanzian-Škocijan. V pondeljek 26. junija bo v naši farni cerkvi prevzvišeni nadpastir delil zakrament sv. birme. Nadpastir pride že v nedeljo 25. t. m. in bo izvedel vizitacijo, zve-

čer pa bo opravilo za rajne. — Počasi se naši hoteli polnijo, najbolj je zaseden še „Obir“, ki ima pač najlepšo lego. — V majniku smo imeli v farni cerkvi vsakodnevne šmarnice, ob nedeljah pa celo v podružnicah. Posebnost teh lepih pobožnosti je bilo ljudsko petje, ki pridobiva vedno več prijateljev. — Materinska proslava je splošno zadovoljila. Došlo je mnogo ljudi. Privikrat so nastopili domači tamburaši in s prvim komadom že pridobili srca navzočih. Prisostvoval je proslavi tudi nadučitelj g. Wintschnig kot zastopnik stranke in bil lepega sporeda nedvomno vesel. Sedaj čakamo na prihodnje vabilo naše marljive mladine.

Bleiburg — Pliberk. V pondeljek 5. t. m. smo v farni cerkvi obhajali dve poroki: Volinov Francej iz Gornjih Libuč je vzel v zakon Pušnikovo Hanko iz Doba, Pušnikov Pavle, nevestin brat, pa se je poročil s Kukmanovo Micko iz Male vesi. Poročne obrede je opravil č. g. župnik Uranšek. Svatovali so pri Brezniku, kjer ni manjkalo dobre volje, zabave in petja. Oba mlada para sta iz uglednih slovenskih družin in želimo jima obilo prave družinske sreče in blagoslova!

St. Michael — Šmihel nad Pliberkom. V nedeljo 18. t. m. končno nastopi naš „Revek Andrejček“ in sicer ob 3. uri pop. pri Šercerju. Nastopijo tudi pevci.

Zadnja pot Mateje Tomazina. Nenadna smrt tajnika banovinske JRZ in bivšega doblaveškega g. kaplana Mateja Tomazina je globoko odjeknila tudi v srcih njegovih koroških znancev. Da bi ne bili brali žalostne vesti v listih, kdo bi zamogel verjeti, da je mladi, tako delavni in požrtvovalni gospod za vedno omahnil Gospodu v naročje. Le predbodro se je Dobrolčanom vtisnil v spomin žilavi, za svoj visoki poklic nad vse vneti slovenski duhovnik, Tomazina zadnja pot v Naklem pri Kranju je bila veličastna. Krsto z njegovimi zemeljskimi ostanki je spremljalo 60 duhovnikov, vlado in načelstvo stranke IRZ je zastopal minister Krek, poleg izrednega števila poslancev so bili navzoči senatorja dr. Kulovec in Smodej, ljubljanski župan dr. Adlešič ter dolga vrsta njegovih prijateljev in znancev. Krsto so nosili fantje v kroju, v sprevedu so korakali člani fantovske zveze, in gasilci, v sprevedu šli šolski otroci, dekliska zveza in Marijina družba. Obrede in mašo-posmrtnico je opravil kanonik g. dr. Šimenc, ki je imel pretresljiv nagovor ranjkemu v slovo. Na grobu je spregovoril besede slovesa senator dr. Kulovec, ki je v vznešenih besedah slavil pokojnikovo ljubezen in požrtvovalnost do bližnjega in za blagor slovenskega naroda. Bodi rajnemu slovenska zemlja lahka!

Koroški drobiž: Prometne nesreče so na dnevnem redu, ker bodisi pešci ali vozači ne upoštevajo prometnih predpisov. V Vetrinju sta trčila skupaj avtobus in motorni kolesar, pred Vetrinjem tovorni avto z voznikom, v Podkloštru je skočil konj naravnost pred avto in bil povožen. Smrtno se je ponesrečil pri trčenju z avtom 31 letni Henrik Šušnik iz Glinj. — Iz grebinijske nemške posojilnice so neznanzi odnesli 800 mark gotovine. — Z majem se je število brezposelnikov znižalo v Vzhodni marki na 59.372. — 20.000 izletnikov akcije KdF je najavljenih za Koroško v letošnjem poletju. V deželi se bodo mudili od 6 do 14 dni. — Pri podiranju dreves se je nevarno ponesrečil 30 letni Celestin Brodnik iz Bele pri Železni Kapli. — V Celovcu so prijeli dva nevarna vlomilca: 27 letnega Jakoba Topitschniga in Johano Hude-list. — V nedeljo so jugoslovanski in nemški smučarji tekmovali na Visokem Kleku. Štiri ure je bilo vzpona, v 3 minutah so bili na smučeh spet v dolini. — V Galiciji in na rožanski Bistrici so otvorili nemški knjižnici. — V Celovcu so otvorili razstavo „osvobodilnih bojev Porenja v letih 1918—1935“. — V Slovenjgradcu je praznoval 70 letnico rojstva naš rojak Ivan Serajnik, rodom Šmartina pri Rožeku.

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Naša prosveta

O narodnih barvah.

Na letošnjem ljubljanskem velesejmu je Splošno žensko društvo skupno z Zvezo gospodinj priredilo razstavo slovenske ženske umetnosti. Razstavljene so bile bogate zbirke narodnih noš in vezenin slovenskih narodov od preproste čipke do razkošnega nakita na obleki in cerkvenih plaščih in prtih. Dela slovenskih žena in deklet so zavzemala poseben oddelek. Obiskovalci velesejma trdijo, da jih je razstava del slovenske žene najbolj zajela in navdušila in da še nenavadnemu utisu svežih, ubranih barv ženskih noš in vezenin kar niso mogli odtegniti.

Ste videli Gorenjko v njeni noši? Krilo je široko iz temnomodrega, temnordečega ali temnozelenega tibeta, srajčnik je čist bel, ruta okrog vratu rdeča, svilasta ali bela, predpasnik črn, peča ali avba snežno bela z zlatim vezivom. — Ste videli Ziljanko? Na glavi nosi belo, čipkasto pečo, ošpetelj je snežno-bel modrc pisan, prsa krasí svilen rožasta ruta, krilo je živobarvno, predpasnik črn ali temnomoder. — Rožanka je nosila krilo iz bele voala, nidrc je bil češnjevordeč, ruta okrog vratu svilen z rdečimi rožami. Rožansko dekle je bilo oblečeno v belo narodno nošo in se je rado krasilo z rožami. — Še bi lahko nadaljevali z opisom Belokranjice, Štajerke, Prekmurke, Primorke. Ugotovili bi čudovito darovitost slovenske žene in dekleta za ubiranje svežih, mladih barv. Taisto bi morali izreči o slovanski ženi vobče.

Mladi narodi — mlade barve! Srčna nedolžnost in preproščina, v nebroj barv nabrana narava v travniku in cvetju, otroško veselje mladega ljudstva nad svežim, življenja polnim — vse to in še mnogo več je šolalo našo ženo v pravem okosu za barve in za ubiranje barv v harmonije. Samo umetnica je znala povezati živo rdečino kričevega zdravja z modrino neba, bleskom sonca in zelenjem narave ter jo umiriti z dostojanstveno črnino smrti in žalosti v barvno harmonijo. Kot mati narava nikdar ne pretirava kljub obilnem razkošju svojih barv, marveč ohranja ob vsej pestrosi umerjenost in ravnovesje, tako je slovenska žena šivala, tkala in izbirala v prešerno-veseli igri mladega srca. Reči moramo: imela je šolano oko za lepe barve.

Odstavek o barvah bi lahko nadaljevali z opisom domačih okraskov, oprav, slikarij. Zaključiti bi ga morali s taisto sodbo: ne samo v melodiji, v šegi in običaju, v bitku in žitju, še v ubranosti svežih barv se odraža slovenska narodna mladost. Za to je treba seve šolanega očesa, nepokvarjenega okusa in še jasne zavesti, da pripadamo mlademu plemenu, kateremu gre bodočnost.

Naše gospodarstvo

O nezgodnem zavarovanju.

Dne 22. decembra 1938 je izšla odredba, po kateri se uvede v Vzhodni marki nezgodno zavarovanje, kot je uvedeno v starem rajhu. S pričetkom tekočega leta za nezgode, ki se pripetijo pri delu, in za poklicne bolezni v kmetijstvu ni več merodajen zakon o zavarovanju kmetijskih delojemalcev, marveč nemški zavarovanjski red. Po novem zakonu je nezgodno zavarovanje organizirano v okvirju kmetijskih poklicnih zadrug. Za Koroško in Štajersko je ustanovljena taka kmetijska poklicna zadruga v Gradcu, Paulustorgasse 4. Omenjena zadruga je javna korporacija in jo nadzoruje država. Upravo vodi imenovani vodja (dr. Baumgärtner), ob strani mu stoji sošvet in rentni odbor.

Obseg nezgodnega zavarovanja. — Zavarovanjski zakon navaja, da spada v področje nezgodnega zavarovanja vsi kmetijski in gozdarski obrati brez ozira na obseg, strokovne šole, tečaji

in slična podjetja, ki služijo kmetijski ali gozdarski poklicni vzgoji.

Kdo mora biti zavarovan? — 1. vsi kmetje in kmetice, 2. vsi na posestvu zaposleni člani družine, 3. vsi delavci in nastavljeni. Imenska prijava posameznih zavarovancev ni potrebna, razven če jo zahteva zavarovalnica.

Katero delo je zavarovano? — Vsako gospodarsko in gospodinjstvo delo, ki služi obratu. Tudi nezgode, ki pripetijo na poti na delo ali od dela,

Kakšno nalogo ima poklicna zadruga? — Njena naloga je v oskrbi oseb, ki so se ponesrečile ali so zbolele na poklicni bolezni. Nezgodnikom in bolnikom omogoči zdravljenje ter nudi oskrbo in sicer osebam, ki so pri bolniški blagajni, s prvim dnem nezgode ali bolezni, gospodarju in družinskim članom pa šele po 13 tednih. Zadruga dovoljuje nezgodnikom, vdovam, sirotam mesečne rente. Nezgodna renta se dovoli osebam, ki so tudi pri bolniški blagajni, z dnem, ko ne dobivajo več bolniških dnevnic (Krankengeld) najpozneje pa 27. teden po nezgodi, nezavarovanim osebam takoj, posestniku in družinskim članom pa po 13. tednu. Težjim poškodovancem, ki uživajo 50 do 100% rento, se za otroke dovoli tudi otroška doklada. — Zadruga ima nadalje dolžnost, da skuša s poukom ter predpisi nezgode zmanjšati na najmanjšo mero.

Kaj se stori v slučaju nezgode? — Tekom 3 dni po nezgodi mora gospodar nezgodo prijaviti, če je poškodovanec vsaj 3 dni dela nezmožen, orožništvu in graški zadrugi (v dvojnem izvodu). Formularje imajo občinski uradi. Kdor se s prijavo zakasni ali jo opusti, plača kazen ter mu zapade pravica na odškodnino.

Kako visok je prispevek? — Prispevek vplačujejo gospodarji zase in za vse zavarovance v obratu. Od zaslužka poslov prispevka ne smejo odračunati. Prispevek znaša 25 do 30% zemljiškega davka, najmanjši letni prispevek znaša 2 marki. Obratom, ki zemljiškega davka ne plačujejo, določi višino prispevka zadruga. Zvišan prispevek plačujejo obrati, kjer je nevarnost nezgod večja.

Nezgode, ki so se pripetile pred 31. decembrom 1938, se prijavijo graški zadrugi.

O prodaji zgodnjega krompirja. Zgodnji krompir smejo prodajati samo pristojne prodajne zveze ali mesta. Vsaka prodaja se beleži na posebnem listku. Prodaja je urejena na način kot pri jajcih. Krompir se prijavi določeni osebi, ki naznani množino okrožnemu vodstvu, katero z njim razpolaga ter kmetu izplača vnovčeno svoto.

Delovna knjižica se razširi. S 1. majem je v veljavi odredba, ki navaja, da morajo imeti delovno knjižico poleg delavcev tudi vse druge v kmetijstvu zaposlene nesamostojne osebe od gospodinje do zadnje tete in strica, ki sta zaposlena na kmetiji. Izvzeti so samo inozemski posli ter osebe, ki so samo prehodno zaposlene. Gospodar, posestnik ali najemnik, delovne knjižice ne dobi. Knjižice izstavi na prošnjo pristojni delovni urad.

To je kmetijski stroj! Svoječasno smo vam pisali o velikanskih strojih ameriških farm. 20 do 30 konj vleče tak stroj na obsežne njive, stroj žanje, mlati, veže slamo in spravlja žito v vreče. Vzorec takega genialnega stroja se nahaja tudi na kmetijski razstavi v Lipskem. Stroj med vožnjo pokosi žito in ga takoj zmlati. Če so prilike ugodne, pospravi dnevno do 7 ha žita in zmlati do 35 stotov. Red pri košnji je 2,30 m široka. Stroj žene vlačilec s 35 konjskimi silami. Njegova cena je 5400 RM. Firma ima zaenkrat naročenih 100 takih strojev, seve samo za veleposestva pripravnih.

„Vsestransko izboljšanje kmetijskega gospodarstva, to je naš cilj!“ — tako je naglasil kmetijski minister Darre ob otvoritvi lipske razstave. „Na razstavi kažemo 2000 izbranih plemenških živali, ki naj povedo, da je treba v živinoreji kvalitete. Enako je v vseh ostalih področjih. Premalo je, če gospodar svoje posestvo samo obdeluje,

biti mora hkrati kemik, biolog, tehnik in gospodarstvenik, da bo svoje gospodarstvo izboljšal in vršil resno kvalitativno delo?“

Preglejmo krompirjeve vrste ter odstranimo vse bolne rastline. Čimprej to hvaležno delo opravimo, tem boljše je. Vsako sumljivo krompirjevo odstranimo ter uničimo. Rajši nekaj manj, a zdravega krompirja!

Cena drv za kurjenje. Odrejene so sledeče cene za drva: Kmetje prodajajo svoj les v Celovcu in Beljaku pri dostavitni na dom trdarezana drva po 14.—, nerezana po 13.—, mehka rezana 11.50, nerezana 10.50 RM za prostorninski meter. V okrajih Celovec-dežela, Beljak-dežela in Spital na Dravi veljajo cene 10.50 za trda, nerezana 8.50 za mehka drva. V okrajih Velikovec-dežela, Šmohor-dežela so cene 9.50 in 7.—, v Velikovcu in Šmohoru 10.50 in 8 RM. — Pri rezanih drvah se cena zviša za 1 marko.

Zanimivosti iz vsega sveta

Dobrodušen kralj. Angleški kralj Jurij II je bil zelo ljudomil in dobrodušen človek. Nekoč bi moral odločiti o kaznivem dejanju prav posebne vrste. Urednik nekega londonskega lista je bil kraljev prestolni govor, samo da bi ga objavil prej nego drugi listi, po lastni domišljiji sestavil od prve do zadnje besede. Ta govor ni imel s kraljevim govorom niti ene besede skupne. „Mož naj se ne kaznuje,“ je odločil kralj. „Oba govora sem primerjal in njegov je boljši.“

Ledeniki izginjajo. Profesor geologije na vseučilišču v Inomostu, von Klebelsberg meri že leta po naročilu nemškega planinskega društva ledenike v Vzhodnih Alpah, da bi ugotovil njih premikanje. Vsako spomlad izdaja svoje poročilo, ki je izšlo tudi letos in ki ugotavlja kakor prejšnja, da ledeniki znatno nazadujejo. Tako poroča o kaprunskih ledenikih iz skupine Velikega Kleka, ki jih meri vsako drugo leto, da so sedaj še močnejše nazadovali nego je pričakoval l. 1936. Konec Karlingerkeesa je ves razdrapan. Najmogočnejši ledenik Vzhodnih Alp, Pastirica, pa je izjema in se vede drugače nego ostali ledeniki. Ob koncu lanskega avgusta je segala še do višine 2500 m, med tem ko je meja vzhodno alpskih ledenikov danes v splošnem v višini 2800 m. Hitrost, s katero se ledeniki pomikajo, je z izjemo Pastirice tudi manjša, nego je bila prej.

Pokopališče slonov. Znano je pripovedovanje divjih plemen iz notranjosti Afrike, da se sloni, ko začutijo, da jim pešajo moči, umaknejo daleč notri v pragozdove, kjer v samotni pričakujejo svojega konca. Zato je bilo tako težko dobiti mrtvega slona. Tudi evropski raziskovalci so vedeli za to pripovedovanje afriških domačinov, pa se jim je zdela več ali manj pravljica. Belgijski listi pa sedaj poročajo, da so v Kongo v samotnih močvirjih pragozda našli celo goro okostij iz slonovine. S to najdbo se je pripovedovanje izkazalo za resnično: tu sem so umikali sloni Bog ve koliko stoletij, da so v miru poginili.

Zdravstvena legitimacija je bila uvedena za vse francosko prebivalstvo. Tako legitimacijo dobi vsako novorojeno dete; v to legitimacijo se najprvo vpišejo podatki o stardena s posebnim dekretom za francosko ših in njihovem zdravju, pozneje pa se zabeležijo po vrsti vse bolezni otroka s obširnimi pripombami zdravnika. V slučaju kake nove bolezni ima zdravnik najprej zahtevati zdravstveno legitimacijo, iz katere lahko takoj razbere razvito zdravstvenega stanja bolnika. Legitimacija je za vse francoske državljane obvezna.

Razveseljiva napoved. Svetovna vojna je še tako daleč od nas, da bodo priprave in orožje, ki se danes za njo izdelujejo, postale zastarele do njenega izbruha. To mnenje je izrazil zadnji teden angleški nadškof Amigo iz Southwarka, ko so državne oblasti

apelirale nanj, naj se duhovniki pri-glase za vojne kaplane. Kljub temu se je priglasilo veliko število duhovnikov.

Z nožem zaklal leva. V okrožju Nduruga v Kenji je zamorski pastir čuval čredo govedi. Nenadno se je nanjo vr-gel lev. Pastir ga je skušal najprvo pre-poditi s palico, nato pa se ga je moral ubraniti z nožem. Po hudem boju je pastir premagal leva in ga zaklal z no-žem. Zamorci imajo naravnost praz-noveren strah pred „kraljem živali“, zato ni čudno, da slavijo domačini po-gumnega pastirja sedaj kot pravega narodnega junaka . . .

Par za smeh

V šoli. Učitelj razlaga učencem skrivnosti jezika. Navaja stavek: „Bik in krava je na paši. Kakšno napako sem sedaj napravil, Mihec?“ Mihec: „Imenovati morate najprej kravo in potem bika, ker imajo dame prednost!“

Večni krog. „Pri dekletih nimam sreče, ker sem preneroden. Vse se smeji moji nerodnosti.“ — „In zakaj si tako neroden?“ — „Ker se mi vse smeji.“

Zamotana zadeva. „Kaj pa ima špet tvoja žena?“ — „Ah, kaj vem? Najprej se je jezila na dekle, potem se je jezila name, ker se jaz nisem jezil nanjo, ker se je ona jezila na dekle.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravniki:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.

Vabilo

na

66. redni letni občni zbor

Šentjakobske posojilnice v Rožu, registrovane zadruga z neomejeno zavezo, ki se vrši dne 25. junija 1939 ob pol 11. uri dopoldne v posojilniških prostorih v Št. Jakobu v Rožu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
 2. Poročilo načelstva in računskih pregledovalcev.
 3. Odobrenje računskega zaključka in bilance za 1938.
 4. Sprememba § 6 pravil: določitev deleža v RM.
 5. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
 6. Slučajnosti.
- Ako ob določeni uri občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši isti pol ure pozneje ob vsaki udeležbi.
- K polnoštevilni udeležbi vabi.

18. Načelstvo.

Hranilnica in posojilnica v Podravljah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo vabi na svoj

redni letni občni zbor

ki se vrši dne 18. junija 1939 ob 16. uri v Podravljah št. 1 s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
 2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
 3. Odobritev računskega zaključka in bilance za leto 1938.
 4. Sprememba pravil: določitev deleža v RM.
 5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
 6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
 7. Dopolnilna volitev v načelstvo.
 8. Slučajnosti.
- Ako ob določeni uri ni zadostno število zadržnikov navzočih, se vrši drugi občni zbor pol ure pozneje brez ozira na število navzočih zadržnikov.
19. Načelstvo.